

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 14/2001 rd

Regeringens proposition om godkännande av ändringarna i 1979 års internationella konvention om efterspanings- och räddningstjänst till havs och med förslag till lag om ikraftträdande av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen samt sjöräddningslag och vissa lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 15 maj 2001 en proposition om godkännande av ändringarna i 1979 års internationella konvention om efterspanings- och räddningstjänst till havs och med förslag till lag om ikraftträdande av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen samt sjöräddningslag och vissa lagar som har samband med den (RP 71/2001 rd) till förvaltningsutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet lämnat utlåtande om ärendet (GrUU 24/2001 rd). Utlåtandet ingår som bilaga till detta betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- enhetschef, lagstiftningsrådet Tomi Vuori, lagstiftningsrådet Mika Kättö, kommandör Henrik Wärnhjelm och polisinspektör Hannu Hannula, inrikesministeriet
- lagstiftningsrådet Päivi Kaukoranta, utrikesministeriet

- lagstiftningsrådet Leena Vettenranta, justitieministeriet
- äldre regeringssekreterare Timo Turkki, försvarsministeriet
- kommunikationsrådet Kristiina Pietikäinen, kommunikationsministeriet
- miljörådet Olli Pakkala, miljöministeriet.

Dessutom har utskottet fått skriftligt utlåtande från

- handels- och industriministeriet
- social- och hälsovårdsministeriet
- Nödcentralsverket
- Luftfartsverket
- Sjöfartsverket
- Meteorologiska institutet
- Havsforskningsinstitutet
- Tullverket
- Finlands Kommunförbund
- Sonera Oyj
- Telia Finland
- Tietoliikenteen ja Tietotekniikan Keskusliitto, FiCom ry.
- Statens samorganisation
- Sjöbevakningsförbundet

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner de ändringar som den 18 maj 1998 gjordes i den internationella konventionen om efterspanings- och räddningstjänst till havs. Konventionen ingicks den 27 april 1979 i Hamburg. Regeringen föreslår också att riksdagen antar en lag om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i ändringarna av konventionen. Vidare föreslås en sjöräddningslag bli stiftad. Den skall ersätta den gällande lagen om sjöräddningstjänst. Genom sjöräddningslagen genomförs bl.a. de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i ändringarna av konventionen. Samtidigt föreslås också vissa andra lagar som gäller sjöräddningstjänsten bli ändrade.

Avsikten är att sjöräddningslagen skall bilda en så tydlig helhet som möjligt i fråga om sjöräddningsuppgifterna. I sjöräddningslagen finns bestämmelser om räddning av människor i sjönöd.

Gränsbevakningsväsendet skall fortfarande svara för sjöräddningstjänsten. Det svarar för planeringen, utvecklingen och övervakningen av sjöräddningstjänsten samt för samordningen av sjöräddningsuppgifterna. Dessutom skall gränsbevakningsväsendet leda efterspanings- och räddningsverksamheten samt i egenskap av ledande myndighet inom sjöräddningstjänsten delta i efterspanings- och räddningsverksamheten med sin fartygs- och luftfartygsutrustning.

I propositionen föreslås att det inrättas en delegation för sjöräddningstjänsten. Delegationen skall samordna verksamheten vid de myndigheter samt frivilliga föreningar och andra sammanlutningar som deltar i sjöräddningstjänsten.

I sjöräddningslagen och den förordning av statsrådet som utfärdas med stöd av den ingår bestämmelser om grunderna för sjöräddningstjänsten och om de praktiska arrangemangen för ledning och utförande av efterspanings- och räddningsuppdrag på det sätt som konventionen förutsätter.

Genom sjöräddningslagen blir det förbjudet att utan tillstånd använda internationella nödsignaler annat än i nödlägen. Sjölagen föreslås få bestämmelser om att befälhavaren på ett fartyg utan dröjsmål skall underrätta sjöräddningsmyndigheterna om det finns risk för att fartyget råkar i sjönöd och detta kan medföra fara för personerna ombord. Lagen om integritetsskydd vid telekommunikation och dataskydd inom televerksamhet ändras för att rättsläget skall bli tydligare när det gäller lokalisering av nödställda mobilterminalanvändare till sjöss och på andra platser. Samtidigt ändras på samma sätt vissa andra bestämmelser gällande utlämnande av uppgifter om identifiering och positionsbestämning i den övriga lagstiftningen.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt sedan de har antagits och blivit stadfästa samt samtidigt som ändringarna av konventionen träder i kraft för Finlands del.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Allmän motivering

Av de orsaker som nämns i propositionen och på grundval av erhållen utredning finner utskottet propositionen behövlig och lämplig. Utskottet tillstyrker lagförslaget med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Enligt 10 § 3 mom. i förslaget till sjöräddningslag har sjöräddningsledaren rätt att beor-

dra att varje arbetsför person som befinner sig på ett farligt område eller ett olycksområde skall delta i sjöräddningsverksamheten.

Enligt vad utskottet har erfarit kan detta i vissa situationer medföra kompetensproblem beträffande gränsbevakningsväsendets respektive försvarsmaktens befogenheter. Det har ifrågasatts om sjöräddningsledaren har rätt att direkt bestämma över en enhet inom försvarsmakten.

Med hänvisning till motiveringen i propositionen framhåller utskottet att propositionen gäller organisationen av sjöräddningen och att avsikten inte är att ändra lednings- eller befogenhetsförhållandena.

Propositionen inför en helt ny möjlighet att få tillgång till uppgifter om mobilterminalers läge i samband med att nödmeddelanden tas emot.

Utskottet anser det vara viktigt att räddningsmyndigheten kan få uppgifter av teleföretagen om mobilterminalers läge. Tack vare tillgången till uppgifter kan räddningstjänsten bli effektivare, verksamheten bli säkrare och kostnaderna sänkas.

Problemet är att teleoperatörerna kan få vissa kostnader för att skaffa fram identifieringsuppgifterna. Detta gäller inte situationer när företagen får tillgång till uppgifterna utan svårigheter med hjälp av tillgänglig teknik och befintliga system. Kostnader kan sannolikt uppstå om det behövs nya informationssystem för att komma åt identifieringsuppgifterna. Å andra sidan ingår programmen för lokaliseringssuppgifter i teleföretagens växande företagsverksamhet.

Utskottet godtar regeringens princip om avgiftsfrihet.

Utskottet understryker emellertid att ersättningar av kostnaderna till teleföretagen måste undersökas grundligt.

Om utredningen visar att kostnaderna måste ersättas skall regeringen lämna en proposition till riksdagen om ändring av ersättningsreglerna (det femte lagförslaget om ändring av lagen om integritetsskydd vid kommunikation och data-skydd inom televerksamhet).

I detta sammanhang hänvisar utskottet till utlåtandet från grundlagsutskottet, GrUU 24/2001 rd. Enligt utlåtandet krävs riksdagens samtycke till ändringarna i 1979 års internationella konvention om efterspanings- och räddningstjänst till havs. Dessutom framhåller grundlagsutskottet att frågan bör avgöras med enkel majoritet och att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Detaljmotivering

2. Sjøräddningslag

5 §. Delegation och ledningsgrupper. Enligt propositionen skall sjöbevakningssektionen bestå av ledningsgruppen för sjöräddningsdistriktet i planeringen av sjöräddningstjänsten.

Enligt vad utskottet har erfarit bör det av 5 § 2 mom. framgå att ledningsgruppen för sjöräddningsdistriktet bistår sjöräddningsledaren när en farosituation förutsätter det.

Förvaltningsutskottet föreslår därför att 5 § 2 mom. ändras så att ordet "apuna" i den finska texten ersätts med "tukena". Ändringen påverkar inte de svenska lagtexten.

11 §. Skyldighet att överlämna egendom för användning i uppgifter inom sjöräddningstjänsten. I den finska versionen har utskottet bundit sjöräddningsledarens befogenheter att bestämma att egendom överlämnas för användning i uppgifter inom sjöräddningstjänsten med ordet "vältämätön" i stället för "tarpeellinen". Utskottet inför ändringen i paragrafen. Den svenska lagtexten påverkas inte.

14 §. Rätt att få uppgifter av myndigheter. På grundval av uppgifter till utskottet införs en teknisk ändring i 2 mom. 2 punkten enligt följande: "Uppgifter om nödmeddelanden och farosituationer ur *polisens uppdragsregister över nödmeddelanden*, nödcentralverkets nödcentraldatasystem och den kommunala nödcentralens larmdata- och åtgärdsregister,".

19 §. Andra användare av sjöräddningsregistret. Det är nödvändigt att ändra 1 mom. för att också andra sjöräddningsmyndigheter skall få rätt att använda uppgifter i sjöräddningsregistret med hjälp av en teknisk anslutning. Första meningen av paragrafen bör få följande lydelse: "Övriga sjöräddningsmyndigheter kan föra in uppgifter i sjöräddningsregistret och använda uppgifterna i registret *med hjälp av en teknisk anslutning*, om detta är nödvändigt för skötseln av uppgifter inom sjöräddningstjänsten."

21 §. *Arvoden och ersättningar.* Enligt principen i 3 mom. skall egendom som tas i bruk ersättas till fullt belopp. Utskottet föreslår därför att "skälig hyra för användningstiden" stryks i paragrafen.

26 §. *Utseende av ledare på olycksplatsen och koordinator för luftfartsverksamheten samt deras straffrättsliga tjänsteansvar.* Om någon annan än en tjänsteman tillfälligt utses till ledare på olycksplatsen eller koordinator för luftfartsverksamheten i ett brådskande fall har denne fullt tjänsteansvar för verksamheten och inte bara straffrättsligt tjänsteansvar.

Dessutom föreslår utskottet en ändring i ikraftträdelsebestämmelsen.

3. Lag om ändring av 6 kap. sjölagen

11 a §. *Fara för sjönöd.* I propositionen får 6 kap. en ny 11 a §. På grund av den föreslagna formuleringen kan finska handelsfartyg ute på världshaven i kritiska lägen råka ut för opraktiska situationer. Därför vill utskottet ändra paragrafen till att fartyg i farliga lägen också kan anmäla detta till någon annan stats behöriga enhet som leder efterspanings- och räddningsinsatserna. Den berörda enheten behöver inte nödvändigtvis vara en myndighet. Utskottet föreslår att paragrafen ändras enligt följande: "Är ett fartyg i fara att råka i sjönöd som kan orsaka fara för de ombordvarande skall befälhavaren utan dröjsmål anmäla detta till den sjöräddningscentral eller sjöräddningsundercentral som avses i sjöräddningslagen (1) eller till den enhet som leder efterspanings- och räddningsinsatserna på området."

Dessutom föreslår utskottet ändringar i ikraftträdelsebestämmelsen.

4. Lag om ändring av lagen om förhindrande av vattnens förorening, förorsakad av fartyg

Utskottet föreslår bara en ändring i ikraftträdelsebestämmelsen.

5. Lag om ändring av 7 och 18 § lagen om integritetsskydd vid telekommunikation och dataskydd inom televerksamhet

18 §. *Utlämnande av uppgifter till myndigheter.* Utskottet preciserar propositionens ganska diffusa myndighetsbegrepp i 2 mom. Vissa angivna myndigheter skall ha rätt att få uppgifter: nödcentraler, polisens alarmeringscentraler, sjöräddningscentraler och sjöräddningsundercentraler.

Nödmeddelanden görs ofta till exempel vid trafikolyckor från en mobilterminal som inte tillhör någon av de drabbade. Utskottet framhåller därför att 2 mom. 1 punkten måste ändras enligt följande: "identifieringsuppgifterna för den anslutning från vilken nödmeddelandet har kommit och som det gäller, samt uppgifter om anslutningens abonnent, användare och installationsadress, liksom även om det kända läget för den mobilterminal från vilken nödmeddelandet kom, och".

Utskottet understryker att tolkningen av 18 § 2 mom. är att rätten att få uppgifter enligt 1 punkten är automatisk och att 18 § 2 mom. 2 punkten tillämpas enligt dess lydelse. Därför preciserar utskottet 2 punkten så att rätten begränsas till situationer när den som använder den mobilterminal som är föremål för positionering inte själv har lämnat nödmeddelandet och när den mottagande myndigheten har grundad anledning att tro att den som använder anslutningen är i uppenbar nöd eller i direkt fara.

Dessutom föreslår utskottet en ändring i ikraftträdelsebestämmelsen.

6. Lag om ändring av 8 § lagen om nödcentraler

Utskottet föreslår en ändring i ikraftträdelsebestämmelsen.

7. Lag om ändring av 43 § lagen om räddningsväsendet

Utskottet föreslår en ändring i ikraftträdelsebestämmelsen.

8. Lag om ändring av 24 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet

Utskottet föreslår en ändring i ikraftträdelsebestämmelsen.

Förslag till beslut

På grundval av det ovanstående föreslår förvaltningsutskottet vördsamt

att riksdagen godkänner ändringarna av den 18 maj 1998 i 1979 års interna-

tionella konvention om efterspanings- och räddningstjänst till havs (FördrS 89/1986),

att det första lagförslaget godkänns utan ändringar och

att lagförslagen 2—8 godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag 1—7).

Utskottets ändringsförslag 1

2.

Sjöräddningslag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1—13 §
(Som i RP)

14 §

Rätt att få uppgifter av myndigheter

(1 mom. som i RP)

I farosituationer har gränsbevakningsväsendet rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna avgiftsfritt få uppgifter som är nödvändiga för utförandet av uppgifter inom sjöräddningstjänsten enligt följande

(1 punkten som i RP)

2) uppgifter om nödmeddelanden och farosituationer ur *polisens uppdragsregister över nödmeddelanden*, nödcentralverkets nödcentralsdatasystem och den kommunala nödcentralens larmdata- och åtgärdsregister,

(3—11 punkten som i RP)

(3 mom. som i RP)

15—18 §
(Som i RP)

19 §

Andra användare av sjöräddningsregistret

Övriga sjöräddningsmyndigheter kan föra in uppgifter i sjöräddningsregistret och använda uppgifterna i registret *med hjälp av teknisk anslutning*, om det är nödvändigt för skötseln av uppgifter inom sjöräddningstjänsten. Uppgifter som gäller det militära försvarets aktionsberedskap och prestationsförmåga får dock inte behandlas av några andra myndigheter än försvarsmakten och gränsbevakningsväsendet.

(2 mom. som i RP)

20 §
(Som i RP)

21 §

Arvoden och ersättningar

(1 och 2 mom. som i RP)

För *användning* av egendom som tagits i bruk med stöd av 11 § betalar staten full ersättning (*utesl.*) samt full ersättning för egendom som skadats, förkommit eller förstörts. Staten betalar frivilliga föreningar och andra sammanslutningar full ersättning för egendom som skadats, förkommit eller förstörts i en uppgift inom sjöräddningstjänsten, om gränsbevakningsväsendet har anförtrott föreningen eller sammanslutningen uppgiften med stöd av 6 § 2 mom.

22—25 §
(Som i RP)

26 §

Utseende av ledare på olycksplatsen och koordinator för luftfartsverksamheten samt deras (utesl.) tjänsteansvar

(1 och 2 mom. som i RP)

Ledaren på olycksplatsen och koordinatören för luftfartsverksamheten utför sina uppgifter under (*utesl.*) tjänsteansvar.

27 §
(Som i RP)

28 §

Ikraftträdelsebestämmelsen

Denna lag träder i kraft den 2002.
(2 mom. som i RP)

Utskottets ändringsförslag 2

3.

Lag

om ändring av 6 kap. sjölagen

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 6 kap. sjölagen av den 15 juli 1994 (674/1994) en ny 11 a § som följer:

11 a §
Fara för sjönöd

som avses i sjöräddningslagen (/) eller till någon annan enhet som leder efterspanings- och räddningsinsatserna på området.

Är ett fartyg i fara att råka i sjönöd som kan orsaka fara för de ombordvarande skall befälhavaren utan dröjsmål anmäla detta till den sjöräddningscentral eller sjöräddningsundercentral

Denna lag träder i kraft den 2002.

*Utskottets ändringsförslag 3***4.****Lag****om ändring av lagen om förhindrande av vattnens förorening, förorsakad av fartyg**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen den 16 mars 1979 om förhindrande av vattnens förorening, förorsakad av fartyg
(300/1979) en ny 31 a § som följer:

31 a §
(Som i RP)

Denna lag träder i kraft den 2002.

*Utskottets ändringsförslag 4***5.****Lag****om ändring av 7 och 18 § lagen om integritetsskydd vid telekommunikation och dataskydd inom televerksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 22 april 1999 om integritetsskydd vid telekommunikation och dataskydd inom televerksamhet (565/1999) 7 § samt rubriken för 18 § och 18 § 2 mom. samt
fogas till 18 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 532/2000, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., som följer:

7 §
(Som i RP)

18 §

Utlämnande av uppgifter till myndighet

Utan hinder av 7 § och av vad användaren har
avtalat med teleföretaget om hemlighållande av

identifieringsuppgifterna eller uppgifterna om
mobilterminalens läge, är teleföretaget skyldigt
att till *nödcentralerna, polisens alarmeringscen-
traler, sjöräddningscentralerna och sjörädd-
ningsundercentralerna* lämna

1) identifieringsuppgifterna för den anslut-
ning från vilken nödmeddelandet har kommit
och som det gäller, samt uppgifter om anslut-
ningens abonnent, användare och installerings-

adress, liksom även om det kända läget för den mobilterminal från vilken nödmeddelandet kom, och

meddelandet är i *uppenbar* nöd eller *omedelbar* fara.

(3 mom. som i RP)

2) det kända läget för den mobilterminal vars användare är föremål för nödmeddelandet, om användaren av anslutningen enligt den myndighets *motiverade* uppfattning som tagit emot nöd-

Denna lag träder i kraft den 2002.

Utskottets ändringsförslag 5

6.

Lag

om ändring av 8 § lagen om nödcentraler

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 18 februari 2000 om nödcentraler (157/2000) i 8 § 1 mom. det inledande stycket och 11 punkten som följer:

8 §
(Som i RP)

Denna lag träder i kraft den 2002.

Utskottets ändringsförslag 6

7.

Lag

om ändring av 43 § lagen om räddningsväsendet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 30 april 1999 om räddningsväsendet (561/1999) 43 § 2 mom. som följer:

43 §
(Som i RP)

Denna lag träder i kraft den 2002.

Utskottets ändringsförslag 7

8.

Lag

om ändring av 24 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 21 maj 1999 om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) 24 § 1
mom. 31 punkten som följer:

24 §
(Som i RP)

Denna lag träder i kraft den 2002.

Helsingfors den 7 september 2001

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Matti Väistö /cent
vordf. Pertti Turtiainen /vänst
medl. Nils-Anders Granvik /sv
Rakel Hiltunen /sd
Esko Kurvinen /saml
Lauri Kähkönen /sd
Kari Kärkkäinen /kd
Paula Lehtomäki /cent
Hannes Manninen /cent

Kirsi Ojansuu /gröna
Heli Paasio /sd
Pekka Ravi /saml
Petri Salo /saml
Arto Seppälä /sd
Kari Urpilainen /sd
Jari Vilén /saml
ers. Pekka Nousiainen /cent.

Sekreterare vid behandlingen i utskottet var

biträdande sekreterare Jukka Savola.

FvUB 14/2001 rd — RP 71/2001 rd